

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

XIV. Goam reuersus, res Indicas componit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

præterquam ei qui remedium (si quando res posceret) afferre posset. Ut videlicet Sacerdotum vitia is sciret vnus, qui posset etiam curare. Neu de neophytis apud Lusitanos, neu de Lusitanis apud neophytos detraherent; sed vtrosque collaudarent apud alteros; vt vtriq; mutua imitationis studio tenerentur. Nusquam cuiusuis Dynastæ aut Regis accessitu, nisi potestate facta ab eo Patre, qui illi præflet oræ, discederent; sed obedientiæ memores, rem integram ad eundem reicerent. Præcipuè verò efficerent, quoad eius fieri posset, vt diligerentur ab omnibus: nulla quippe re magis animos hominum flecti in omnes partes, quam amore. Quocirca homines traherent in funiculis Adæ; nullamq; omnino (nisi cōsulto Comorinēsis orę Præposito) cuiquam infligerent pœnā. Quibus ex præceptis Xauerij, non solùm quales socios esse vellet, sed qualis esset ipse, intelligi licet; quippe cū optimus magister ex suis factis præcepta de promoteret.

*Alij apud
alios col-
laudandi.*

*Amore
homines
regendi.*

CAPVT XIV.

Goam reuersus, res Indicas componit.

His e præceptis datis, Antonium
Criminalem Parmensem, cum qui

M 2 deia-

deinde primus è Societate I E S V deportavit Martyrium ex India, Comorinensi oræ præficit. ipse in exitu Februarij mensis, anno post Christum natum M. D. XLVIII. venit Cocinũ. Ibi otium nactus, missis in Lusitaniam ac Romam litteris, quàm maximum Sociorum numerum, atque ipsum Simonem Conimbricensis Seminarij curatorem, ad culturam inuitavit Orientis. Regem quoque Lusitanæ commonefecit, vt sui officij memor, Indicis Lusitanorum præfidijs concionatores idoneos curaret, ex quibuscunq; religiosorum hominum familijs. Præfectis quoque & procuratoribus suis in India seuerè ediceret, vt omni ope propagationem iuuarèt religionis: & scilicet neophytos tegerent, fouerentque. Non aliam vtique potiorem esse Christianæ fidei proferendæ viam. Simul ab eo petijt, vt, popularium suorum vicem miseratus, Lusitanorum indigenarumq; pupillis instituendis domicilia certis locis vectigaliaque attribueret. Inde Cocino cum soluisset, Cranganorum venit: oppidum id est Lusitanorum à Cocino millia passuum circiter xv. Cranganoro deinde profectus, Goam Martio mense iam inito peruenit. Erant tum in Goano Collegio è Societate complures: P. Paulus,

*Francisci
littera ad
Regem Lu
sitania.*

alu-

alumnorum custos; Franciscus Peres, eorundem magister; P. Nicolaus Lancelottus, Rector Sociorum, partim recentium à Lusitania, partim adscitorum in India. Quorum pleriq; Xauerium, famâ duntaxat cognitum, de facie iam nosse diu cupiebant. Franciscus igitur peregrè rediens, tum à veteribus, tum à nouis socijs incredibili amore & gaudio tanquã communis Pater exceptus, opportunam Cosmo Turriano lucem ac salutem attulit. Is in Insula Amboino (vt supra ostendimus) egregiam Francisci sanctimoniã admiratus, eiusdem expetierat Societatem. Inde Goam profectus, in Collegiũ receperat se, vt, Dei voluntate per exercitiorum spiritualium meditationes explorata, de suã vitæ ratione tandem statueret. Sub finem eiusmodi commentationum, cum grauissimis curis incerto fluctuaret animo; repente Francisci quasi felicis fideris aspectu tranquillitatem mentis consecutus, semet Societati haud cunctanter addixit. Iam alumnorum Seminarij satis extabat fructus. Nam præter interpretes ac Sacerdotes, qui inde euocati, adhuc in ora Comorinensi haud segniter versabantur, plures alumni iam adulti in suburbanos vicos emissi, multos subinde Ethnicos Goam adducebãt,

*P. Nicolaus
Lancelottus
Collegij
Goani
Rector.*

*Cosmus
Turrianus
ab anxietate
animi
vindictatur.*

*Goani Seminarij
fructus.*

*Proregem
recõciliat
Societati.*

*Pomeri-
diana me-
ditatio.*

*Diuina
meditans
abstrahi-
tur à sen-
sibus.*

Christianis sacris initiandos. Quibus re-
bus lætus Xauerius, operæ pretium du-
xit intentiore cura erudire alumnos tan-
to vsui futuros. Inter hæc Ioannem Ca-
strum Proregem Indiæ, maleuolorū ser-
monibus alienigenatum, minùs fauere
Societati sentiens, primo quoque tem-
pore eum conuenire ac placare decreuit.
Sed haud parua dictu res interuenit, qua
accensum eius in meditando studium of-
fendit. Andreas quidam Indus Goani
Collegij alumnus erat, idemque Franci-
sci comes. Huic ille à prandio de more
operam cælestium rerum meditationi
daturus præceperat, vt simul atque altera
post meridiem hora audita foret, ipsum
commonefaceret sedulo. Quippe sibi
conueniendum esse Proregem super re
magni momenti. Paruit Andreas, ac præ-
stituto tempore ad Franciscum in cubi-
culum adit. Reperit hominem sedentem
ardenti vultu, apertis oculis, alienatisque
à corpore sensibus: oculorum auriumque
vsu amississe eum crederes. Igitur In-
dus sæpius voce nequicquam compella-
tum, cum non vehementius excreando,
non obstrependo pedibus, nõ fores qua-
tiendo eum excitare potuisset, tactu ex-
citauit. Hæc inter, quarta iam à meridie
hora data erat. Itaque eius quoque re
admo-

admonitus Xauerius, confestim ire ad Prætorium pergît. Cæterùm idem ille animi sensus atque ardor alienatam à suscepto itinere mentem agebat. Quocirca errabundus per urbem reliquum diei meditando consumpsit. Iamque nox appetebat, cùm Pater comitis admonitu ad se redijt, ac semet aberrare aliquando sensit. Proinde ad comitem versus: Alio die, inquit, cum Prorege agemus; hunc enim diem sibi Deus vindicauit. Postero igitur die Proregem adit, placatque.

*Per r: bē
errat alic-
natis è sit
cepto iti-
nere sensi-
bus.*

CAPVT XV.

Duos Lusitanos à perdita vita ad honestam vitam reuocat.

SVRINDE comperto veterem amicū cum in ancillarum amores effusum insanire, cum de industria sub meridiem conuenit: pransuroque superueniens, vltro se offert hospitem conuiuamque. Videbat ille Xauerium haud sanè tempestiuum conuiuam fore. Sed abnuere nō ausus, comiter excepit eum, simulatis obsequijs, compositoq; ad hilaritatem vultu, motum animi tegens. Apparato prandio, pariter accumbunt. Formosæ ancillæ, eadēq; hospitis pellices, ministrat. Cæperat.

M. 4. domi-